

PLAN RODNE RAVNOPRAVNOSTI 2022. – 2030.

Split, srpanj 2022. godine

UVOD

Institut za oceanografiju i ribarstvo (u daljnjem tekstu: Institut) donosi Plan rodne ravnopravnosti 2022. – 2030. (dalje: Plan) s ciljem usklađivanja institucionalnih praksi i aktivnosti sa strateškim nacionalnim, europskim i svjetskim strategijama te politikama. Plan je pripremljen uzimajući u obzir trenutno stanje te unutarnje kapacitete Instituta. Misija Instituta jest biti centar znanstvene izvrsnosti u području istraživanja mora i ribarstva, slijedeći međunarodne istraživačke standarde i uvažavajući specifične interese Republike Hrvatske. Cilj Plana je daljnje djelovanje u unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u svim aktivnostima Instituta te borba protiv svake vrste diskriminacije na Institutu. Nadalje cilj Plana je osiguravanje jednakih prilika za svo osoblje bez obzira na spol, rasu, nacionalnost, etničku pripadnost, jezik, vjeru, funkcionalne sposobnosti, seksualnu orijentaciju i rodni identitet. Planom rodne ravnopravnosti Instituta želi se osigurati:

- sustavna provedba i praćenje učinka mjera za unaprjeđenje rodne ravnopravnosti, uključujući osiguravanje ljudskih i materijalnih resursa za njegovu provedbu
- prikupljanje i analizu podataka razvrstanih po spolu;
- osiguravanje aktivnosti edukacije osoblja
- daljnji razvoj kapaciteta Instituta

U ovom Planu nastoji se u najvećoj mogućoj mjeri koristiti općeprihvaćene rodno osjetljive ili rodno neutralne jezične oblike (npr. osobe umjesto žene i muškarci). Tamo gdje to nije bilo moguće navođeni su i ženski i muški oblici, kada to ne ugrožava jasnoću sadržaja i čitkost teksta. U svim slučajevima, smatra se da se svi jezični oblici u ovom Planu odnose na sve osobe, neovisno o njihovu spolu, spolnom opredjeljenju ili rodnom identitetu.

Plan podrazumijeva osnivanje Skupine za rodnu ravnopravnost u čijem će radu sudjelovati znanstveno, stručno, tehničko i upravljačko osoblje Instituta. Prilikom formiranja Skupine za rodnu ravnopravnost voditi će se računa o rodnoj ravnoteži sastava, ali i zastupljenosti pojedinih kategorija zaposlenog osoblja, uključujući i mlade istraživače/ice. Skupina će se sastojati od šest članova/ica koji se imenuju na period od 4 godine. Skupina se sastaje po potrebi, a najmanje dva puta godišnje.

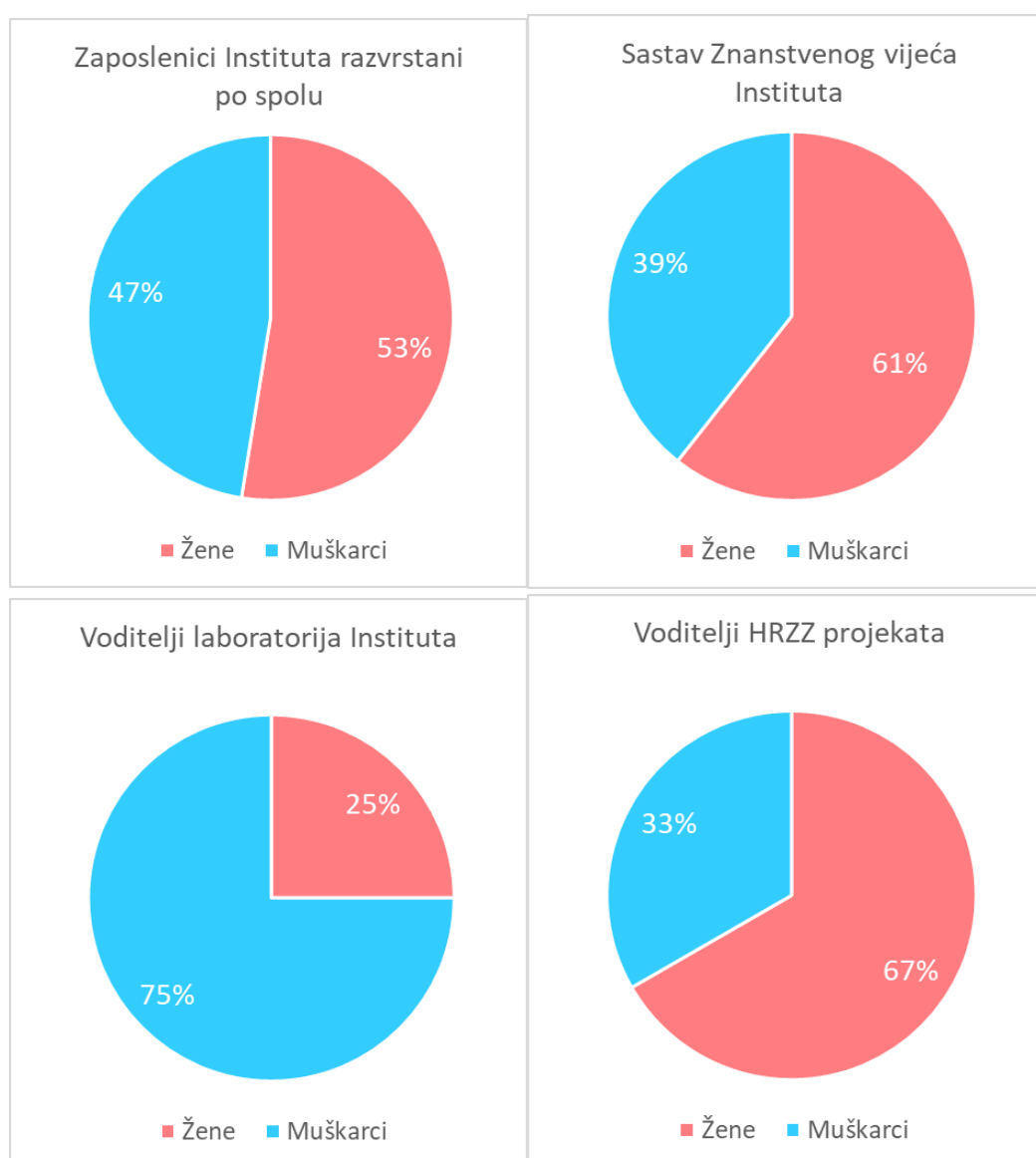
Glavne aktivnosti Skupine za rodnu ravnopravnost obuhvaćaju:

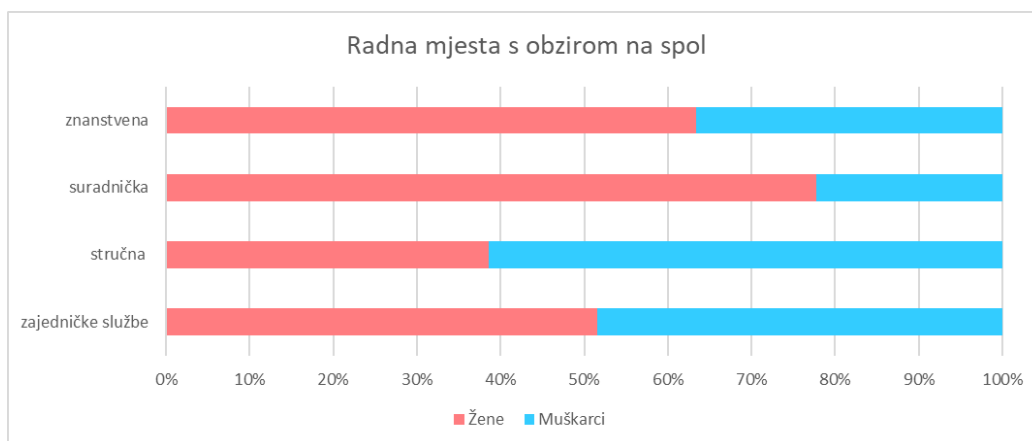
- provedbu budućih mapiranja i analize stanja rodne ravnopravnosti na Institutu
- izradu akcijskih mjera za provedbu Plana rodne ravnopravnosti Instituta i njihovu kontinuiranu prilagodbu u skladu s potrebama i prioritetima Instituta
- sudjelovanje u provedbi pojedinih mjera Plana
- praćenje provedbe Plana i pripremu godišnjih izvještaja o provedbi Plana / stanju rodne ravnopravnosti na Institutu
- povezivanje i suradnju s partnerskim institucijama s ciljem uspostave organizacijske podrške unaprjeđenju rodne ravnopravnosti te provedbi rodno osviještenih politika (engl. „*gender mainstreaming*“).

TREKUTNO STANJE INSTITUCIJE PO PITANJU RODNE RAVNOPRAVNOSTI

Institut je u 2021. godini intenzivirao aktivnosti provođenja rodno osviještenog poslovanja i mjera za unaprjeđenje rodne ravnopravnosti u više područja svojeg djelovanja. Slijedom navedenog tijekom prosinca 2021. i siječnja 2022. godine Institut je proveo mapiranje trenutnog stanja.

U siječnju 2022. godine na Institutu je bilo zaposleno 137 osoba, od koji su 72 žene, a 65 muškarci. Iz mapiranja trenutnog stanja (Slika 1.) vidljivo je da su žene nešto zastupljenije u znanstvenim zvanjima dok su muškarci više zastupljeni u stručnim zvanjima. Među suradničkim osobljem, koji uključuje doktorande i poslijedoktorande, prevladavaju žene. Struktura osoblja u zajedničkim službama rodno je izbalansirana.

Slika 1. Spolna struktura osoblja Instituta za oceanografiju i ribarstvo prema ukupnom broju zaposlenika, sastavu Znanstvenog vijeća, voditeljstvu laboratorija, voditeljstvu projekata Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ), te vrsti radnog mjesta u siječnju 2022. godine.

U svrhu pripreme Plana rodne ravnopravnosti Institut je proveo anonimnu anketu o pitanjima rodne ravnopravnosti među osobljem. Anketa je imala visoki odaziv, što ukazuje na zainteresiranost za temu rodne ravnopravnosti. Pozitivni pokazatelj je i to što je većina ispitanih smatrala da žene i muškarci na Institutu imaju jednake šanse za napredak. Veliki broj ispitanih slaže se da dolazi do procesa feminizacije u znanosti, ali većina smatra da navedeno ne prati pad u kvaliteti rada. Također, većina ispitanih ne smatra da proces feminizacije prati pad u društvenom statusu cijelog zanimanja. Veliki dio ispitanih zaposlenika obaju spolova pozitivno se izjašnjavaju o sigurnosti u planiranju privatnog života te fleksibilnom planiranju karijere. Pozitivnom je također ocjenjena činjenica da velika većina ispitanih smatra Institut poticajnim radnim okruženjem. Kroz provedenu anketu prepoznate su pozitivne prakse Instituta s kojima će se nastaviti, ali su također otkrivena područja u kojima je potrebno unaprjeđenje postojećeg stanja.

STRATEŠKA PODRUČJA PLANA

Anketa je doprinijela kreiranju institucijskih mjera za osiguravanje poticajnog i uvažavajućeg radnog okruženja i jednakopravnih mogućnosti za sve. Temeljem provedene ankete te smjernica Europske komisije definirana su četiri strateška područja (SP) Plana te mjere i prateće aktivnosti za održavanje/unaprjeđenje rodne ravnopravnosti na Institutu.

SP1. Organizacijska kultura i donošenje odluka

SP2. Rodna ravnopravnost pri zapošljavanju i napredovanju u karijeri te ravnoteža poslovnog i privatnog života

SP3. Rodna dimenzija u istraživanjima

SP4. Prevencija i djelovanje protiv spolnog uznemiravanja odnosno svih oblika rodno utemeljenog nasilja i neprimjerenog ponašanja

SP1. Organizacijska kultura i donošenje odluka

Mjera	Aktivnost	Vrijeme provedbe	Odgovorna/provedbena tijela
1. Uspostava strukturne potpore za provedbu rodno osviještenog djelovanja	Osnivanje Skupine za rodnu ravnopravnost Instituta	2022.	ravnatelj/ica, Znanstveno vijeće
	Uspostavljanje suradnje tijela Instituta na provedbi Plana u području zajedničkog/srodnog djelokruga (osobe za zaštitu dostojanstva, etičko povjerenstvo, Skupina za rodnu ravnopravnost)	2023., kontinuirano	ravnatelj/ica, Skupina za rodnu ravnopravnost
	Održavanje/unaprjeđivanje suradnje s vanjskim dionicima za provedbu mjera i aktivnosti Plana rodne ravnopravnosti (npr. pozvana sudjelovanja u institucijskim zajednicama praksi i dr.)	2022., kontinuirano	ravnatelj/ica, Skupina za rodnu ravnopravnost
	Redovito prikupljanje kvantitativnih i kvalitativnih podataka razvrstanih po spolu	kontinuirano	Glavno tajništvo
	Uspostava sustava praćenja, evaluacije i analize provedbe Plana rodne ravnopravnosti (<i>monitoring plan</i>)	2023.	Skupina za rodnu ravnopravnost, Znanstveno vijeće
2. Osiguravanje transparentnosti Plana rodne ravnopravnosti i njegove provedbe	Objava Plana rodne ravnopravnosti na mrežnim stranicama Instituta u lako pretraživom i strojno čitljivom obliku i informacije o njegovom usvajanju	odmah	ravnatelj/ica, Glavno tajništvo

		Obavješćavanje osoblja o donošenju Plana rodne ravnopravnosti i mjerama njegove provedbe te mogućnostima uključivanja osoblja u daljnju provedbu Plana	kontinuirano	ravnatelj/ica, Skupina za rodnu ravnopravnost
		Stvaranje i održavanje posebne rubrike koja se odnosi na provedbu Plana rodne ravnopravnosti na mrežnim stranicama Instituta (i skraćene engleske inačice)	2023., kontinuirano	Skupina za rodnu ravnopravnost
		Izveštavanje o provedbi Plana i utjecaju na kvalitetu rada i djelovanja Instituta	godišnje	ravnatelj/ica, Skupina za rodnu ravnopravnost
3.	Osiguravanje i praćenje rodne ravnoteže u donošenju odluka	Redovito prikupljanje podataka o upravljačkim funkcijama razvrstanih po spolu u digitalnom obliku	kontinuirano	Glavno tajništvo, Skupina za rodnu ravnopravnost
		Analiziranje podataka o upravljačkim funkcijama i razmatranje daljnjih mjera za osiguravanje/unaprjeđivanje rodne ravnoteže u procesima donošenja odluka	godišnje	Skupina za rodnu ravnopravnost
		Prepoznavanje i uključivanje dobrih upravljačkih praksi u izvještavanja i informiranja o radu Instituta	kontinuirano	ravnatelj/ica, Skupina za rodnu ravnopravnost
4.	Promicanje promjene u organizacijskoj kulturi	Promicanje politike jednakih mogućnosti unaprjeđenjem/održavanjem rodne ravnoteže u radnim i drugim tijelima i povjerenstvima na Institutu	kontinuirano	ravnatelj/ica, Znanstveno vijeće
		Primjena pravila i smjernica za upotrebu rodno uključivog jezika u pisanoj i usmenoj komunikaciji	kontinuirano	ravnatelj/ica, Skupina za rodnu ravnopravnost, svo osoblje
		Informiranje i osiguravanje edukacija o temama ravnopravnosti i uključivosti te prevencije štetnih praksi	godišnje i po potrebi	Skupina za rodnu ravnopravnost, Etičko povjerenstvo, zainteresirano osoblje, vanjska ekspertiza
		Izrada/pribavljanje i distribucija edukativnog materijala	kontinuirano	Skupina za rodnu ravnopravnost, zainteresirano osoblje

SP2. Rodna ravnopravnost pri zapošljavanju i napredovanju u karijeri te ravnoteža poslovnog i privatnog života

Mjera	Aktivnost	Vrijeme provedbe	Odgovorna/provedbena tijela	
1.	Osiguravanje rodno osjetljivog sustava zapošljavanja i napredovanja	Oglašavanje i provedba natječaja za zapošljavanje u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i drugim propisima te pravilima o korištenju rodno uključivom jeziku	kontinuirano	ravnatelj/ica, Glavno tajništvo
		Praćenje i analiza prijava na natječeaje za zapošljavanje s obzirom na spol	kontinuirano	Glavno tajništvo
		Formiranje rodno balansiranih povjerenstava za zapošljavanje/izbore	kontinuirano	ravnatelj/ica, Znanstveno vijeće
		Uvođenje spolne podzastupljenosti kao dodatnog kriterija za odabir kandidata na suradnička mjesta (doktorandi/ice i poslijedoktorandi/ice) u slučaju jednakog udovoljenja uvjetima izvrsnosti (tzv. pozitivna akcija)	kontinuirano	ravnatelj/ica, Znanstveno vijeće, voditelji/ice laboratorija, voditelji/ice projekta
		Informiranje i osiguravanje treninga za prepoznavanje nesvjesnih pristranosti i stereotipa te sprječavanje diskriminirajućih postupanja za članove/ice izbornih i drugih povjerenstava i upravljačko osoblje	godišnje i po potrebi	Skupina za rodnu ravnopravnost, vanjska ekspertiza
2.	Unaprjeđenje statusa i zadovoljstva mladih znanstvenika i znanstvenica	Podrška mladim znanstvenicima i znanstvenicama od strane starijih kolega/ica i mentora/ica kroz razradu plana razvoja karijera	kontinuirano	voditelji/ice laboratorija, mentori/ice
		Podrška mladim znanstvenicima tijekom trudnoće i/ili ranog majčinstva usmjerena na održavanja zamaha istraživanja na istoj razini kao i kod kolega	kontinuirano	voditelji/ice laboratorija, mentori/ice
3.	Održavanje radnog okruženja koje omogućuje ravnotežu poslovnih i privatnih obaveza	Osmišljavanje i uspostava mjera potpore osoblju koje koristi roditeljski dopust, roditelje djece predškolske dobi i nižih razreda osnovne škole, roditelje djece s poteškoćama, osoblju koje skrbi o starijim članovima obitelji te samohranim roditeljima	2023., kontinuirano	Skupina za rodnu ravnopravnost, ravnatelj/ica, Znanstveno vijeće
		Poticanje korištenja rodno izbalansiranih roditeljskih dopusta	kontinuirano	ravnatelj/ica
		Organiziranje <i>team building</i> aktivnosti za osoblje, uključujući doktorande/ice	godišnje, prema mogućnostima	ravnatelj/ica

SP3. Rodna dimenzija u istraživanjima

Mjera		Aktivnost	Vrijeme provedbe	Odgovorna/provedbena tijela
1.	Poticanje rodne ravnoteže sudionika/ica u istraživačkim projektima	Praćenje i analiza podataka o istraživanjima po spolu (voditeljstvo, suradništvo na projektima i sl.)	kontinuirano	Glavno tajništvo, Skupina za rodnu ravnopravnost
		Isticanje prednosti i važnosti rodno izbalansiranih projekata/istraživačkih skupina	kontinuirano	Skupina za rodnu ravnopravnost, voditelji/ice projekata / istraživačkih skupina
2.	Podrška znanstvenom radu	Uključivanje elemenata roditeljnog i roditeljskog dopusta i majčinstva u evaluacijske postupke istraživačkog rada kako bi se spriječile posljedice pojave "zida majčinstva" (engl. <i>maternal wall</i>)	kontinuirano	ravnatelj/ica, Znanstveno vijeće, Skupina za rodnu ravnopravnost
		Pružanje institucionalne podrške znanstvenom osoblju nakon korištenja roditeljskih i roditeljskih dopusta te dužih bolovanja	kontinuirano	Skupina za rodnu ravnopravnost, voditelji/ice projekata/istraživačkih skupina
3.	Povećati vidljivost/ znanstveni utjecaj žena	Promocija/provođenje aktivnosti koje čine vidljivijima postignuća znanstvenica i njihov doprinos istraživačkim timovima	kontinuirano	Skupina za rodnu ravnopravnost, voditelji/ice projekata/istraživačkih skupina
4.	Rodna dimenzija u sadržaju istraživanja	Odabir alata za ispitivanje postojanja i relevantnosti rodne dimenzije u istraživanjima na Institutu (engl. <i>checklist for gender in research</i>)	2022./2023.	Skupina za rodnu ravnopravnost, voditelji/ice projekata / istraživačkih skupina
		Korištenje alata za provjeru rodne dimenzije u istraživanjima u fazama osmišljavanja i provedbe projekata	2023. i kontinuirano	voditelji/ice projekata / istraživačkih skupina

SP4. Prevencija i djelovanje protiv spolnog uznemiravanja odnosno svih oblika rodno utemeljenog nasilja i neprimjerenog ponašanja

Mjera	Aktivnost	Vrijeme provedbe	Odgovorna/provedbena tijela
1.	Uključivanje načela i odredbi o neprihvatljivosti bilo kojeg oblika rodno uvjetovanog nasilja i diskriminacije u Etički kodeks Instituta	2023.	ravnatelj/ica, Znanstveno vijeće, Upravno vijeće, Skupina za rodnu ravnopravnost
	Izveštavanje o etičkim postupcima i praćenje podataka o spolu i vrsti utvrđenih povreda	kontinuirano	Etičko povjerenstvo
	Imenovanje dviju osoba različitog spola za primanje i rješavanje pritužbi vezanih za zaštitu dostojanstva radnika	2022.	ravnatelj/ica
	Uspostavljanje suradnje sa specijaliziranim pružateljima psihološke pomoći	2023., kontinuirano	ravnatelj/ica
	Organizacija/upućivanje na edukaciju o rodno uvjetovanom nasilju za etička povjerenstva i osobe za zaštitu dostojanstva te rukovodeće i ostalo osoblje	redovito	ravnatelj/ica, vanjska ekspertiza (lokalne udruge za prevenciju nasilja, partneri)
	Izrada/distribucija edukacijskog materijala s ciljem podizanja svijesti o predrasudama te sprječavanja seksističkog govora i govora mržnje	2022. - 2030.	ravnatelj/ica, Skupina za rodnu ravnopravnost

Plan rodne ravnopravnosti Instituta izrađen je u suradnji sa Sveučilištem u Rijeci te u skladu sa strateškim nacionalnim, europskim i svjetskim strategijama te politikama i kriterijima praćenja od kojih se posebno izdvajaju:

- Ustav Republike Hrvatske (čl. 3.)
- Strategija znanosti, obrazovanja i tehnologije Republike Hrvatske
- Strategija za rodnu ravnopravnost 2020. - 2025. Europske komisije
- Direktiva (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi
- Izvešće Odbora za prava žena i jednakost spolova o znanstvenim i sveučilišnim karijerama žena i „staklenom stropu“ na koji nailaze (2015.)
- Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, tj. „Istanbulska konvencija“
- Konvencija MOR-a o borbi protiv nasilja i uznemiravanja u svijetu rada (2019.), preporuke br. 206 o iskorjenjivanju nasilja i uznemiravanja u svijetu rada
- Opća deklaracija o ljudskim pravima i ova međunarodna pakta o ljudskim pravima
- Pekinška deklaracija i platforma za djelovanje, 1995.
- Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030.
- Obzor Europa (2021. – 2027)

Plan rodne ravnopravnosti Instituta za oceanografiju i ribarstvo donijela je ravnateljica Instituta 19. srpnja 2022. godine (Broj: 49/84/22).